

AMERİKA, ASKERİNE NASIL SAHİP ÇIKIYOR?

Buranın ne kadar "yabancı" bir ülke olduğunu bir kez daha hatırlatan bir olaydı yaşadığım. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki bir şehirden diğerine uçuyordum. Cep telefonları ve emniyet kemerleri ile ilgili bildik anonsların ardından şu anons duyuldu: **"Bugünkü uçuşumuzda Amerika'nın kahramanlarından biri var. Ordumuzun cesur askerlerinden biri. Hem de üniformasıyla. Hadi hizmetleri nedeniyle onlara ne kadar müteşekkirdiğimizi gösterelim."**

Yolcular bir anda heyecanla alkışlamaya başladı. Aslında bazı havayolları bununla da kalmıyor, askerleri doğrudan **"business class"**a alıyorlar. Ev eşyaları satan dükkânlardan sinemalara kadar birçok işletme de askerlere indirim yapıyor, kampanyalar düzenliyor.

Peki, savaş sona erip de ülkelere temelli olarak döndüklerinde ne olacak?

Bu tavır devam edecek mi acaba?

Yoksa unutulacaklar mı?

Bana daha uzun bir süre saygı görecekler gibi geliyor. Her şeyden önce aldıkları zorlu eğitim nedeniyle bunu hak ettiklerini düşünüyorum.

Kısa süre önce 101'inci Hava İndirme Tugayı'nın Kentucky Tennessee sınırındaki eğitim alanını ziyaret ettim. Helikopterden halatla aşağıya inen komandoları izledim. Bu eğitimin ordudaki en zorlu 10 gün olduğunu söylüyorlar.

Ancak eğitim ve savaş sırasında gösterdikleri özverinin karşılığını sokakta yürürken alıyorlar: Halk tarafından sevmek ve takdir edilmek olarak... Yüzbaşı Ali Johnson bu ilginin farklı şekillerde ifade edilebildiğini anlatıyor. Kimi yemek yediği restoranda para almayarak, kimi sokakta elini sıkarak, sırtını sıvazlayarak gösteriyormuş sevgisini. Halkın askerlere bu duygusal yaklaşımında 11 Eylül'ün büyük etkisi olduğu açık. Halk bu olaydan ciddi olarak korkuya ve öfkeye kapılmış ve o tarihten sonra kendisini koruması için yüzünü dünyanın bu en güçlü ordusuna çevirmişti. Ancak burada etkili olan bir başka duygusal boyut daha var. Yüzbaşı Ali geçenlerde bir yardım yemeğinde ikinci Dünya Savaşı, Kore ve Vietnam'da savaşmış askerlerle bir araya gelmiş.

Emekli askerler ona, savaşlardan ülkelere döndüklerinde halkın kendilerine nasıl ilgisiz davrandığını, dahası bazılarının kötü davranışlarla bile karşılaştığını anlatmışlar. Yeni nesil askerlerin bu açıdan çok şanslı olduğundan bahsetmişler. Ancak bunu sadece şans ile açıklamak yanlış olur. Amerikan toplumu askerlerine o dönemde ilgi göstermemesinden suçluluk da duyuyor. Bu yüzden, Irak savaşı halk tarafından onaylanmasa, eski Başkan Bush sıklıkla suçlansa bile, insanlar askerleri ayrı tutuyor ve onlara minnet duyuyor.

Aslında askerler de kendilerini dış dünyanın gördüğünden çok farklı görüyor. Amerikan askerleri ile ilgili yaygın izlenim, bu tepeden tırnağa silahlı, kaslı, güneş gözlüklü adamların yabancı dil ve kültürlerden pek anlamadığı, entelektüel açıdan bir hayli kıt olduğu yönünde. Birçok Amerikalı subay ise kendilerini savaşçı entelektüeller olarak görüyor. Harvard ve Yale'de, master ya da doktora yapan çok sayıda askere rastlanıyor. Bu popüleriten siyasetçilerin de pay çıkarmak istediğine sık sık şahit olunuyor. Birçok siyasetçi asker geçmişinden ya da çocuklarının asker olmasından övgüyle söz ediyor. Haksız da değiller. Askerlerinin siyasetçilerden daha erdemli, daha doğrucu olduğunu düşünen çok Amerikan toplumunda. Bunun bir örneği geçenlerde yaşandı. Deniz piyadelerinin başındaki isim; James Conway, Başkan'ı eleştirdi, Obama'nın Afganistan'dan çekilme takvimini açıklayarak "düşmanı" cesaretlendirdiğini söyledi. Ancak benim dikkatimi asıl çeken bir başka sözüydü Conway'in. Vietnam'dan sonra, Amerikan halkının savaş hakkındaki tavrının değiştiğini vurguladı. İnsanlar artık savaşa karşı çıkıp, o savaşta rol alan askerleri destekleyebiliyorlardı. Dolayısıyla komutana göre, halkı Afganistan'daki savaşın kazanılabilir olduğuna ikna etmek için askerlere de görev düşüyordu. Çünkü onların sözü dinleniyordu. ABD'nin Irak ve Afganistan ile daha uzun bir süre meşgul olacağı kesin. Zaten çekilme görüntüsü de daha çok iç tüketim için.

Ancak iki savaşın da sona ermekte olduğu bir gerçek ve bu savaşlarla büyük bir prestij sağlayan generallerin bundan 10 yıl sonra hangi statüde olduğunu gerçekten merak ediyorum. Güç ve iktidar insanın kolay alıştığı şeyler zira. Bazıları barış ve huzur adına bunlardan vazgeçmeye hazır olsa da.

MARK MARDELL, BBC RADYOSU